

Lietuvos sužeistų karių fondo prezidentas Mindaugas Kolbinas: mus vienija pareiga Tėvynei

Jau pusantrų metų Lietuvos žmonės, kaip ir pasaulio lietuvių diaspora, su didele širdgėla ir nerimu stebi įvykius Ukrainoje, o taip pat kur kas atidžiau seka Lietuvos kariuomenės naujienas, bendras pratybas su NATO partneriais, vertina mūsų šalies pasiruošimą bet kokiems galimiems incidentams ar agresyvių kaimynų veiksmams. Neseniai Vilniuje praūžęs Aljanso viršūnių susitikimas visuomenei suteikė pasitikėjimą, kad net ir ginkluoto konflikto su nedraugiškomis Lietuvai valstybėmis atveju karo lauke neliktume vieni. Tačiau kariniai veiksmai dažniausiai neapsieina be pasekmių, net ir pratybose pasitaiko rimtų sužeidimų, po kurių kariai bent kurį laiką, o blogiausiu atveju ir visai nebegali tęsti savo tarnybos, todėl šiandien pakalbinau neseniai susikūrusio Lietuvos sužeistų karių fondo prezidentą Mindaugą Kolbiną.

Laurynas R. MISEVIČIUS

PASAULIOLIETUVIS.LT

„Sužeistų karių bendruomenėje nėra nei karinių laipsnių, nėra svarbu, koks tavo socialinis statusas ar iš kurio miesto esi, net tavo tautybė nėra svarbi, mes visi čia esame viena šeima“, – pokalbį pradėjo jau beveik ketvirtį amžiaus Lietuvos kariuomenėje tarnaujantis kaunietis, organizacijos vadovas.

Mindaugai, ar galite papasakoti plačiau apie save, kuo esate susiję su Lietuvos kariuomene?

2000 m. baigęs mokslus savo noru nuėjau atlikti privalomosios pradinės karo tarnybos. Jau tada buvau apsisprendęs, kad norėsiu tęsti tarnybą Lietuvos kariuomenėje. Praktiškai turėjau tik poros mėnesių tarpą – kol perėjau medicininę komisiją, susitvarkiau reikiamus dokumentus. Ir iki šiol tarnauju Lietuvos kariuomenėje.

Kaip ir kodėl gimė mintis įkurti sužeistų karių fondą?

2016 metais buvo įsisteigus viena asociacija sužeistiems kariams, tačiau ji neveikė taip, kaip turėtų, ir neatliko savo paskirties. Aš ir dar keli aktyvūs sužeisti kariai bandėme atgaivinti „senąją“ asociaciją. Tačiau po daugelio nesėkmingų bandymų nusprendžiau, kad reikia kurti naują, turinčią naują valdymo struktūrą, didelius siekius ir ambicijas nevyriausybinę organizaciją, per kurią galėtume padėti sužeistiems kariams. Nuo praėjusio rudens ėmiau organizuoti įvairius susitikimus su sužeistais kariais, aiškinausi, kokie yra jų poreikiai, ką jie mano apie naujos organizacijos kūrimą, ko iš jos tikėtųsi. Taip šių metų balandžio 15 d. įvyko steigiamasis Lietuvos kariuomenės sužeistų karių fondo suvažiavimas, kuriame dalyvavo 27 aktyviausi sužeisti kariai.

Sužeistų karių savaitė. Bendra nuotrauka. 2022 metai. Asmeninio archyvo nuiotr.

Kam padeda fondas ir kokiais atvejais? Ar mūsų valstybė nepakankamai rūpinasi sužeistais kariais?

Lietuvos kariuomenėje yra labai griežtai apibrėžta, kas atitinka „sužeisto kario“ statusą. Ir jis šiandien yra suprantamas labai siaurai. Mes, kaip NVO, šią sąvoką išplėtėme ir pagal mūsų įstatus į mus pagalbos ar paramos gali kreiptis visi kariai, nesvarbu, ar jie traumą patyrė tiesiogiai vykdydami savo pareigas, ar nelaimingas atsitikimas įvyko atostogaujant, taip pat gali kreiptis ir jau netarnaujantys Lietuvos kariuomenėje kariai (atsargos, dimisijos kariai), kurie yra patyrę traumas, bei sunkia liga sergantys kariai. Kiekvienas atvejis yra individualus, kartais gali pakakti nukreipti pas reikiamą specialistą, kartais reikia ieškoti rėmėjų, kad būtų atlikta reikalinga operacija ar papildoma reabilitacija, nes dažniausiai valstybės kompensuojama dalis būna labai nedidelė arba gydymas apskritai nefinansuojamas. Pvz.: atsargos kariui reikėjo keisti vienos kojos kelio sąnarį ir abu klubo sąnarius. Kompensuojami sąnariai jam buvo netinkami. Reikėjo ieškoti rėmėjų. Panaši situacija buvo ir tada, kai kitam kariui reikėjo rankos protezo. Nenoriu sakyti, kad valstybė nepakankamai rūpinasi sužeistais kariais, tiesiog apskritai valstybės lygmeniu nėra tokio statuso kaip „sužeistas karys“. Fondo paskirtis nėra vien tik finansiškai padėti sužeistiems kariams. Kūrėmės ne vien tik siekdami gauti, bet ir duoti, duoti ir sužeistiems kariams, ir visuomenei. Mes taip pat ieškome būdų, kaip kariams, kurie dėl savo sveikatos sutrikdymo nebegali toliau tęsti tarnybos, integruotis į visuomenę, kaip jiems persikvalifikuoti, o kartais apskritai – įgyti naują specialybę, taip pat įvairių būdai padėti sužeistiems kariams tiek kasdienėje buityje, tiek ieškant sveikatos gerinimo programų.

Ar ši organizacija kuo nors skiriasi nuo kitų panašių fondų? Ir ar turite paramos gavėjo statusą?

Taip, ši organizacija skiriasi nuo kitų. Vien tai, kad mus vienija pareiga Tėvynei – visi kariai esame davę priesaiką ir nesvarbu, koks mūsų statusas, sveiki ar sužeisti, vis dar tarnaujame karinėse pajėgose ar esame rezerve, atsargoje ar dimisijoje, – priesaika neturi galiojimo laiko, kiekvienam kariui tai yra kažkas aukščiau ir daugiau nei vien tik žodžiai. Nors ir esame „sužeisti kariai“, turėję įvairias traumas ar sunkiai sergantys, mes turime sukaupę įvairios patirties, kurios neįgysi civiliame gyvenime. Mūsų požiūris į kiekvieną situaciją kardinaliai skiriasi nuo civilių žmonių, taip pat mes, kaip labdaros ir paramos fondas, ne tik ieškome galimybių ir būdų rinkti paramą sužeistiems kariams, bet ir duodame

save, savo žinias ir patirtis visuomenei per edukacijas, kariškas stovyklas ir pan. Esame atviri visoms nevyriausybinėms organizacijoms, kurios siekia bendradarbiauti įvairiose srityse (jei tai neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams ir mūsų įstatams), taip pat mus galima savanoriškai remti – turime paramos gavėjo statusą. Beje, už darbą mūsų fonde nė vienas negauname jokio atlygio. Tai yra nurodyta ir mūsų įstatuose.

Sužeisti kariai, greičiausiai, nebegali tarnauti Lietuvos kariuomenėje, tačiau turbūt gali daug kuo būti naudingi visuomenei. Kaip toliau klostosi jų likimas?

Dalis karių po traumų, jeigu gydymas ir reabilitacija vyksta sklandžiai, visais būdais stengiasi likti kariuomenėje. Tai priklauso ir nuo traumos pobūdžio bei sunkumo, ir nuo kario užimamų pareigų, ar įmanoma tam kariui rasti arba pakeisti darbo vietą iš karinio etato į darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, pareigas. Jeigu karys tarnavo kaip tam tikros srities specialistas, jam gali būti pasiūlytas ne karinis etatas. Tačiau taip pat pasitaiko daug atvejų, kai kariai po traumos yra komisijos pripažįstami netinkamais tęsti tarnybą kariuomenėje ir išleidžiami į atsargą. Jei kariai kariuomenėje nėra ištarnavę daug metų (tarkim iki 5 metų) ir prieš tarnybą Lietuvos kariuomenėje turėjo įgiję specialybę, jie dar visai nesunkiai integruojasi į visuomenę. Tačiau ištarnavus 20 metų ar daugiau, po traumos jau tenka galvoti, kuo užsiimti toliau, nes net turima kažkada įgyta specialybė gali netekti vertės – žinios jau pasenusios, visur naujos technologijos ir dažniausiai tokių specialybių jau nebereikia. Tokiais atvejais ne vienam tenka dirbti nekvalifikuotu darbuotoju. Nemaža dalis įsidarbina apsaugos įmonėse. Gerai, jeigu yra galimybė persikvalifikuoti ir įgyti naują specialybę, bet būna ir liūdnų atvejų, kai dėl sveikatos būklės tampi priklausomas nuo artimųjų, tada sunkiausia palaikyti tokius sužeistus karius, kad jie neprarastų vilties, nepalūžtų ir nepamirštų, jog nėra vieni. Didelė dalis sužeistų karių, negalinčių tęsti tarnybos kariuomenėje, dalinasi savo žiniomis su visuomene, nuo mokyklų iki didelių įmonių, organizuojame įvairiausias veiklas, pradedant nuo topografijos, pirmos pagalbos teikimo iki išgyvenimo įgūdžių – veiklų tiek daug, kad sunku visas ir išvardinti.

Įgudžių mokymas – pirmoji med.pagalba. Asmeninio archyvo nuotr.

Kaip pasireiškia organizacijos bendradarbiavimas su diasporos lietuviais, ko galbūt dar reikėtų, kad jis būtų platesnis?

Kariuomenėje yra puoselėjamas pilietiškumas, tautiškumas, pareigos ir atsakomybės jausmas, taip pat mes suprantame simbolių reikšmę, todėl turime idėjų, kaip galėtume prisidėti prie diasporos lietuvių tautiškumo, pilietiškumo stiprinimo. Jau esame sutarę, kad atvyksime į stovyklą „Pasaulio Lietuva“, kur papasakosime apie Lietuvos kariuomenę, apie mūsų fondą, jo paskirtį ir pravesime Pirmos pagalbos mokymus. Turime tokį tikslą – svajonę, kad kiekvienais metais liepos mėnesio pirmą savaitę vyktume pas brolius ir seses lietuvius į jų bendruomenes su įvairia programa, na ir, sakykime, liepos 6-ąją Valstybės dienos proga kartu sugiedotume Lietuvos himną.

Įgūdžių mokymas – ugnies įžiebimas. Asmeninio archyvo nuotr.

Kreipėtės į PLB dėl galimos bendros veiklos. Kas jau vyksta šiuo metu?

Manome, kad per PLB yra geriausias būdas pasidalinti pirmine informacija apie mus – kas mes ir kuo užsiimame, kad ta informacija pasklistu vienodai. Bendrą veiklą įsivaizduojame per įvairiausius renginius, projektus, konferencijas sporto, kultūros ir švietimo srityse. Kaip jau minėjau, šiuo metu esame sutarę dėl dalyvavimo stovykloje „Pasaulio Lietuva“ – būsime visose trijose jos pamainose.

Ko palinkėtumėte išeivijos lietuviams?

Palinkėčiau visada išlikti savimi, nepamirštant sako kilmės, išlaikyti ryšį su Lietuva ir nepavargti rūpintis vienas kitu už jos ribų. Kartu noriu ir pasidžiaugti, nes turime daug pavyzdžių, kuriais didžiuojamės – kai vaikinai, kartais jau net gimę išeivijoje, bet kalba lietuviškai, sulaukę šaukiamojo amžiaus grįžta į Lietuvą atlikti savo pareigos – atlikti privalomosios pradinės karo tarnybos.

Ir dar... ko nepaklausiau?

Nors patys neturėjome tinkamai veikiančios savo organizacijos, šiemet jau penkti metai iš eilės vyks „Sužeistų karių“ savaitė, kurią iki šiol kuravo kita nevyriausybinė organizacija ir kurią iš dalies remia Krašto apsaugos ministerija. Nuo kitų metų šią gražią tradiciją tęsime mes, Lietuvos kariuomenės sužeistų

karių fondas. Ta savaitė iki praėjusių metų rudens sužeistiems kariams buvo vienintelis renginys, kuriame jie susitikdavo pabendrauti, visą savaitę sužeistiems kariams, pagal jų turimas traumas ar sužeidimus, vyksta sveikatinimo procedūros, vakarais kultūrinė programa. Nuo praėjusių metų šis renginys tapo tarptautinis – į mūsų gretas integravome Ukrainos sužeistus karius.

Visi tarnaujantys kariuomenėje be išimties privalo sportuoti, nes turi būti gerai pasirengę fiziškai. Tad šioje srityje taip pat susiduriame su iššūkiais, nes dalis sužeistų karių iki traumos sportuodavo profesionaliai, atstovaudavo savo šalai, o po rimtesnių traumų sportas lieka tik „Sofos“ lygoje. Tai sukelia psichologinį spaudimą, nes, visą laiką gyvenęs aktyviai, iškart turi adaptuotis prie visiškai kitokios veiklos. Vyksta tarptautiniai sporto renginiai sužeistiems kariams, tačiau kad juose galėtume dalyvauti, reikia tam ruoštis, o kad galėtume ruoštis. reikia ne tik tinkamo inventoriaus, bet ir sąlygų. Tikimės, kad ateityje, bendradarbiaudami su Žmonių su negalia sąjunga, rasime vietos pasirengimui, o su laiku ir įsigysime savo visą inventorių. Kaip organizacija, kuri rūpinasi sužeistais Lietuvos kariuomenės kariais, tikimės ateityje įkurti „Sužeistų karių“ namus, kur kariai po traumų ar turintys potrauminį sindromą, ypač patyrę traumas kartu su kitais kariais ar dalyvaudami taikos palaikymo misijoje, galėtų atvykti ir su savo šeimos nariais, kur nereiktų skaičiuoti, kiek dienų jie gali išbūti. Padedant specialistams, jie ten galėtų reabilituotis ir reintegruotis arba tiesiog atvykti pailsėti.

Taip pat kontaktuojame ir su kitų šalių sužeistų karių organizacijomis, dalinamės patirtimis, įvairiomis idėjomis, kuriame ateities bendradarbiavimo planus.

Kario profesija yra išskirtinė, daugelį metų pati kariuomenė buvo tarsi už uždangos, atskirta nuo visuomenės, tačiau viskas keičiasi – nes kariai yra tie patys žmonės kaip ir visi kiti, tik mūsų darbo specifika mus padaro kitokius, tačiau be visuomenės, be jūsų, nebūtų ir mūsų. Asmeniškai aš noriu pakviesti visus Pasaulio Lietuvių Bendruomenės narius ir kiekvieną atskirai – nebijokite kreiptis į mus, net jeigu tai būtų tik pasisveikinimas, nes laukiame jūsų visų ir nė vieno neišskiriame.

Esame labai dėkingi už palaikymą, už paramą, tiek materialią, tiek nematerialią. Dėkojame visiems, kas padeda sužeistiems kariams ne tik gauti reikiamą medicininę pagalbą, reabilitaciją ir paramą, bet ir suteikia vilties ir jėgų atsigauti.

Jeigu norėtumėte/galėtumėte paaukoti Lietuvos sužeistų karių fondui, malonėkite susisiekti su Mindaugu el. paštu mindaugaskolbinas (eta) gmail.com arba

tel./mob. 370-657-66180. Labai ačiū visiems iš anksto.

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių.